

OM MASTEROPPGAVEN I NY STUDIEORDNING

Høringsinnspill til innstilling fra arbeidsgruppen for 5. studieår på revidert studieordning femte studieår (og valgemenner på tredje studier).

Inngitt av rådgiver Karitha Reisæter og seniorkonsulent Eivind Ramsøy Jerve. Med tilslutning fra seniorkonsulent Anne Torekoven, førstekonsulent Eline Maria Osdal, førstekonsulent Yvonne Porsche, rådgiver Ingvild J. Strand, førstekonsulent Maria Sandtorv Møller, rådgiver Anne Grethe Nielsen, rådgiver Nathalie Gaulier, seniorrådgiver Kjersti Bakke Sørensen, rådgiver Eli Tjerandsen, seniorkonsulent Mari Anne Franklin, rådgiver Ingrid Tøsdal og rådgiver Hanna Leinebø Slaatta

-----

1. Innledning

Innledningsvis vil vi understreke at vi grunnleggende ser positivt på forslaget arbeidsgruppen har lagt frem til reform av masteroppgavekurset (JUS399). Vi er helt enig i at det er et behov for å gi kurset et faglig løft og et bedre utbytte til studentene. Vi tror også at dette best gis gjennom et undervisningsopplegg som stimulerer til økt deltagelse og krav til innsats. En overordnet kursstruktur med spesialiserte linjer, hvor den enkelte linje får et større innslag av (obligatoriske) undervisningselementer enn hva som er tilfellet i dag, mener vi er en god tilnærming i det videre arbeidet.

Når det gjelder momentene i innstillingen som konkret beskriver intensjonene bak kursmodellen, hva linjene skal inneholde og hvordan de skal bygges opp, har vi imidlertid ankepunkter. Vår oppfatning er at vesentlige deler av det skisserte opplegget i liten grad tar høyde for de praktiske og administrative utfordringene en slik omfattende endring innebærer. Vi mener derfor at arbeidsgruppens innstilling i nåværende form vanskelig vil kunne realiseres slik ressursituasjonen ved fakultet er i dag (og trolig vil være i overskuelig fremtid).

Oppsummert argumenterer vi for at linjene bør organiseres under ett emne med felles læringsmål, obligatoriske aktiviteter og vurderingsform – og ikke som åtte selvstendige masteremner med varierende innhold. I tillegg mener vi at linjemodellen bør ha større grad av fleksibilitet for studentene, og i det minste ha en utforming som gir en utvei til de som av ulike grunner ikke er i stand til, eller mislykkes med, å fullføre de obligatoriske kravene.

I det videre notatet vil vi gjøre rede for noen aspekter ved det nye opplegget for masteroppgaven (30 sp) som presenterer enkelte konkrete utfordringer for det videre arbeidet til arbeidsgruppen. Vi avslutter med å lansere et alternativ som vi mener at i stor grad vil kunne løse ankepunktene vi her trekker frem – nemlig å organisere masteroppgaveemnet etter inspirasjon fra *Ex. Phil*, hvor det tilbys en «eksamensmodell» og en «seminarmodell» til studentene, og der seminarmodellen er den klart anbefalte modellen.

2. Undervisningsopplegg og obligatoriske aktiviteter

Et svært høyt antall studenter (300-400) går hvert år gjennom masteroppgavekvernen (JUS399) hos oss. Hovedårsaken til at vi lykkes med å få så mange studenter gjennom dette emnet på en smidig og

svært ressurseffektiv måte er et «enkelt» kursdesign med få obligatoriske aktiviteter, som gir administrative stordriftsfordeler.

Dette skiller oss fra «vanlige» masteroppgavekurs ved UiB som har langt færre studenter, og dermed mye bedre rammevilkår for mer omfattende undervisningsopplegg og tettere oppfølging av studentene. Vi mener at dette er et viktig poeng å ha i mente når opplegget for fremtidens masteroppgaveemne nå utformes. Ja, nøkkelen til et bedre faglig nivå og læringsutbytte på kurset er høyere innsatskrav og økt deltagelse. På den annen side vil det høye studentantallet og behovet for stordrift fortsatt være det samme. For å sikre en drift av emnet som er både forutsigbar for studentene og administrativt gjennomførbart, er vi derfor avhengig av å gi undervisningsopplegget en struktur som også gjør det mulig å utvikle effektive rutiner og driftssystemer.

2.1 Felles mønster/mal for linjene

Det kommer frem av innstillingen at linjene skal utformes som egne emner, og at det i stor grad skal være mulighet for individuelle tilpasninger av masterlinjene. Det legges også opp til at de emneansvarlige skal stå fritt til å utforme et opplegg som passer den faglige ressursituasjonen for linjen. I utgangspunktet ser administrasjonen positivt på at det skal kunne utformes individuelle opplegg for de ulike linjene, men av praktiske hensyn mener vi at alle linjene bør ha et minimum av likt innhold. Dette for å sikre at alle studentene, uavhengig av linje, får det samme grunnleggende faglige tilbudet.

Det er særlig to punkter som taler for dette. For det første er det de administrative utfordringene knyttet til stor individuell frihet. Da sikter vi både til administrasjonen sin administrering av emnene og til den faglige administreringen av emnene. Desto større variasjon det er på de ulike linjene, desto større behov vil det være for individuell administrativ oppfølging. For det andre er det viktig at studentene på de ulike linjene opplever å sitte igjen med omtrent samme dybde av kunnskap og opplevd arbeidsbelastning.

Vi mener derfor at undervisningsopplegget på alle linjene bør lages etter et felles mønster/mal, der emneansvarlig/fagansvarlige kan legge til enkelte elementer etter fritt ønske. Et felles mønster vil gi studentene en idé om hvordan alle linjene er bygget opp, noe som gjør det enklere for studentene å ta et informert valg når de skal velge linje. For studentene og studieveilederne er det også viktig å ha god oversikt over innholdet i linjene, slik at studentene har oversikt over kravene som stilles til dem og administrasjonen kan gi korrekt veiledning.

Dersom det er store avvik i krav og mengde undervisning på linjene, er det en viss sannsynlighet for at studentene kommer til å velge de linjene med færrest samlinger og/eller obligatoriske aktiviteter, i stedet for å velge den linjen de kanskje egentlig har interesse for. Det er ikke et problem i seg selv, men dersom en emneansvarlig blir veldig ambisiøs kan vi se for oss et scenario der studenter blir skremt bort fra å velge linjen. Vi kan også se for oss at studentene vil velge å skrive innenfor linjer som tilbys i det semesteret der de egentlig skulle fullført graden sin, selv om de ut fra faglig interesse egentlig ville ønsket å skrive innenfor en linje som tilbys i etterfølgende semester.

Med det fremlagte forslaget vil vi i betydelig større grad styre studentenes valgmuligheter, noe som også blir skrevet i innstillingen. For de studentene som følger oppsatt studieløp er ikke dette et problem. De kan ta spesialemer først og så skrive oppgave, eller omvendt alt ettersom. For studenter, som av en rekke grunner (utveksling, sykdom, permisjon, for lav progresjon osv) har tilpassede utdanningsplaner, kan denne lite fleksible tilnærmingen være en utfirdring. Den kan føre til at de «tvinges» til å skrive innenfor linjer utenfor interessefeltet deres, eller «tvinge» dem til å utvide studieløpet med ett semester. Det bør være gode grunner for å påføre disse studentene

dette. Disse problemstillingene vil gjøre seg gjeldende for et betydelig antall av studentene våre og bør derfor tas med i betraktningen i det videre arbeidet.

2.2 Obligatorisk deltakelse

Mer undervisning kan føre til bedre læring, og det kan også bidra til å skape et miljø rundt masteroppgaven på fakultetet når studentene oftere møtes til ulike undervisningsaktiviteter. Samtidig bør man unngå at undervisningen og kravene som stilles til studentenes deltagelse blir for lite fleksibelt og i verste fall forhindrer at studenter kan fullføre mastergraden uten unødig opphold og utsettelse.

I arbeidsgruppens innstilling skisseres det at masteroppgavelinjene skal ha samme krav til obligatorisk deltakelse som det stilles på de tre første studieårene, altså 75 prosent. Argumentene for oppmøtekrav er at det gir bedre læringseffekt og muligheter til å bli kjent med andre studenter, og dermed et godt studiemiljø. Vi er enige i at et visst innslag av obligatorisk oppmøte, innleveringer og kommentering av utkast til masteroppgaven, er et godt utgangspunkt for å heve kvaliteten på masteroppgaveemnet. Til dette vil vi trekke frem at det bør være like obligatoriske aktiviteter på alle linjene, og at dette ikke vil være til hinder for at man også kan gi linjene sitt individuelle faglige særpreg. En lik struktur på linjene vil gjøre opplegget mer fleksibelt for studentene, og skottene mellom de ulike linjene blir enklere å gå gjennom. Målet må selvsagt være at studentene holder seg til én linje, men vi som jobber med masteroppgaven vet at det er behov for en viss grad av fleksibilitet for studentene, for eksempel de endrer tema for oppgaven underveis, eller fordi de blir forsinket og ikke leverer oppgaven i det semesteret de opprinnelig planla.

Dersom det er et krav om 75 prosent deltakelse på masteroppgaven, må vi også ha en gjennomtenkt plan for hvordan vi skal håndtere de studentene som ikke klarer å oppfylle dette kravet. Dette blir særlig utfordrende dersom linjene bare tilbys i ett semester. Hvis en student mangler én samling for å få oppfylt kravet, kan man kanskje lage opplegg som gjør at studenten oppnår kravet og får levert masteroppgaven i inneværende semester. Dersom en student blir langvarig syk, blir det derimot mer krevende. Studenten må da i realiteten vente et helt år før vedkommende får levere masteroppgaven. Dersom studenten skal levere tidligere må vi i realiteten tvinge vedkommende til å skrive innenfor en annen linje for å oppnå kravet om 75 prosent deltakelse.

3. Vurderingsform

Det presenteres, slik vi forstår det, tre ulike forslag til vurderingsformer på masteroppgaven. Enten et refleksjonsnotat + masteroppgave, eller inkorporering av innholdet i refleksjonsnotatet i masteroppgaven, eller en hjemmeeksamen + masteroppgaven. Hjemmeeksamen + masteroppgave nevnes kun kort og behandles ikke videre her.

Studentene skal ut fra arbeidsgruppens innstilling få lov til selv å velge blant de to første forslagene til vurderingsform. Her blir det da flere frister som må holdes kontroll på, og i tillegg skal studentene selv kunne velge om de vil ha en deleksamen vektet 1/3 og 2/3, eller om de skal inkorporere en del inn i masteroppgaven, og dermed bare levere masteroppgaven som én hel del. Det må på forhånd settes opp tydelige faglige krav til de ulike vurderingsformene slik at det er mulig å veilede studenter. Det må også settes en frist for når studentene må ha bestemt seg for vurderingsform.

Denne måten å håndtere vurderingen av masteroppgaven på, vil kreve en betydelig økning i administrative ressurser på et punkt der administrasjonen av emnet allerede i dag er svært krevende.

Erfaringene med håndtering av individuelle frister på masteroppgaven i forbindelse med koronapandemien, viste at bare små avvik fra den fastsatte modellen krevde en betydelig større andel administrative ressurser. Vi må derfor legge til grunn at denne typen vurderingsform vil kreve betydelige administrative ressurser, og mer enn det som i dag er satt av til masteroppgaveemnene.

Arbeidsgruppen foreslår også at refleksjonsnotatet ettersendes til sensorene etter masteroppgaven er ferdigskrevet og levert. I praksis blir det da sånn at de som velger å levere et eget refleksjonsnotat får lenger tid på masteroppgaveemnet enn de som vil inkorporere notatet i oppgaven. Dersom fristene av dette hensyn settes likt, altså at de som skal inkorporere i masteroppgaven og de som skal levere eget refleksjonsnotat får samme frister, vil det i praksis bety at de som inkorporerer får lenger tid til å bearbeide selve masteroppgaven. Begge løsninger er uheldig for studentene.

Dersom vi skal ha to ulike vurderingsformer kan det også fremstå uryddig for sensorene. Vi må ta utgangspunkt i at sensorkorpset er det samme uavhengig av vurderingsform. Når det planlegges å introdusere nye vurderingsformer vil det kreve klare veiledninger til sensorene og trolig også opplæring. I tillegg må det tydeliggjøres hvordan det skal sikres lik sensur på samme linjespesialisering når vurderingsformene er ulike.

For å kompensere for at studentene skal/kan skrive et refleksjonsnotat foreslås det å senke ordgrensen på masteroppgaven fra 15 000 til 12 000 ord. Dette gjelder kun de som velger å levere et refleksjonsnotat på 3000 ord ved siden av oppgaven, de som skal inkorporere i oppgaven kan fortsatt skrive 15 000 ord. Vi gjør oppmerksom på at praksis i dag er at masteroppgaven har veiledende ordgrense på 12 000 ord og at oppgaver over 15 000 ord ikke blir sensurert. Hva skal ny veiledende ordgrense være dersom den absolutte ordgrensen settes til 12 000 ord? Det er relativt vanlig praksis ved de andre fakultetene å sette en veiledende grense nedad og oppad for lengden på masteroppgaven. Det bør vi også vurdere, slik at studentene har en rettesnor å følge.

4. Påmelding

Av innstillingen fremgår det ikke hvordan det er tenkt at påmelding (evt. opptak) til linjene skal foregå. Man må forvente at interessen for de ulike linjene vil variere, og at det vil være en betydelig skjevfordeling i påmeldingstall. Til dette knytter det seg en rekke spørsmål som er viktig å få avklart før man kan fastlegge hvordan studentene skal melde seg på og hvilke prinsipper som skal legges til grunn når de fordeles på linjene.

- Skal det stilles opptakskrav eller krav til forkunnskaper for å få opptak til en linje, eller skal det være "selvalgt" påmelding slik det er i dag?
- Skal det være et øvre tak og/eller minimumsgrense for hvor mange studenter som kan tas opp på hver enkelt linje?
- Hvordan løser man det om det ikke er plass til alle som ønsker opptak til en linje?
- Hvordan løser man det om svært få studenter melder seg på en linje? Blir linjen avlyst?
- Hvordan løser man det med de studentene som egentlig faller utenfor alle de tilbudte linjene?

Vi vil også bemerke at all form for opptak til emner krever administrative ressurser. Dersom det skal være faglige krav knyttet til opptak, kommer faglig ressursbruk i tillegg. Videre må studentene sikres tilstrekkelig informasjon og veiledning i forkant av valg av linje.

5. Veiledning

I innstillingen savner vi også en tydeligere redegjørelse for hvordan studentene i den nye modellen

skal få tildelt veiledere og hva rammene for veiledningen konkret skal være. Slik masteroppgavekurset er lagt opp i dag er det en omfattende og tidkrevende veilederkabal som legges hvert semester. For å få kabalen til å gå opp er vi nødt til å benytte oss av en stor andel eksterne veiledere. Dessuten er vi helt avhengig av å ha et enkelt system med minst mulig grad av administrativ oppfølging og kontroll underveis i skrivesemesteret. Arbeidsgruppen vedgår at vi også i den nye modellen vil måtte fortsette å bruke en stor andel eksterne veiledere, men at det på sikt skal være et mål om å hente «hjem» all veiledning. Videre foreslås det at linjer som klarer å tilby alle sine studenter interne veiledere bør få anledning til å gi deler av studentenes veiledningskvote i grupper. Dette siste mener vi er et forslag som vil skape forskjeller mellom linjene, som kan føre til at studentene oppfatter enkelte linjer som mer attraktive enn andre.

I prinsippet er vi selvsagt enig i at fakultetet bør etterstrebe å tilby intern veiledning fra vitenskapelig ansatte til alle masteroppgavestudentene. Knyttet til dette må vi imidlertid samtidig poengtere at det er vel så viktig å ha et system for veiledning som greit lar seg administrere, og som ikke minst er forutsigbart for veilederne (både eksterne og interne) og for studentene. Dette tatt i betraktning, ser vi ikke helt for oss hvordan et opplegg der en liten andel av studentene får oppfylt deler av veiledningskvoten sin gjennom gruppeveiledning praktisk skal kunne fungere. Vi tror heller ikke at studentene som dette skulle være aktuelt for nødvendigvis vil ønske seg opplegg hvor gruppeveiledning går på bekostning av individuelle veiledningstimer. Erfaringene våre tilsier at individuell veiledning er den undervisningsformen studentene opplever som klart mest verdifull. Studentene våre har dessuten allerede svært lite én til én veiledning og annen kontakt med vitenskapelig ansatte. Vi mener at det bør fokuseres på å styrke disse aspektene i undervisningen, heller enn å redusere den individuelle veiledningskvoten.

6. Semesterlengde

Hovedbegrunnelsen for å flytte innleveringsfristen for masteroppgaven på våren til et tidligere tidspunkt i semesteret, var for å gjøre skriveperioden i begge semestre like lange. Tanken var at like skriveperioder skulle stimulere flere studenter til å skrive oppgaven i høstsemesteret. Slik at vi fikk en jevnere fordeling av studentene på de to semestrene. Dette for å avhjelpe utfordringene knyttet til å skaffe veiledere, som har vært særlig presserende i vårsemesteret.

Offisielt varer høstsemesteret ved UiB 18 uker og vårsemesteret 22 uker. Dette danner rammen for masteroppgaveemnet. Det må sikres likebehandling av studentene om man skal utvide vårsemesteret slik arbeidsgruppens innstilling legger opp til, slik at skriveperioden i høstsemesteret blir like lang. Vi vil gjøre oppmerksom på at en endring i semesterlengden i høstsemesteret kan påvirke tidspunkt for gradsopptak. Dersom sensuren for høstsemesteret kommer for langt ut i vårsemesteret blir ikke ferdige kandidater rapportert før i vårsemesteret. En konsekvens av dette er at studenter som leverer masteroppgave i høstsemesteret som siste del av studiet sitt, i statistikken vil oppnå graden ett semester forsinket, med de konsekvenser det har for fakultetets måloppnåelse på parameteren gjennomføring på normert tid. Dette må tenkes gjennom før man velger å utvide semestrene.

7. Alternativt forslag til struktur for linjemodellen

Vi ønsker å legge frem et alternativt forslag til det skisserte opplegget som gir studentene større fleksibilitet og mulighet til å fullføre studiet det semesteret de er normert til. Vi foreslår at masteroppgaven deles slik emnet *Ex. Phil* er delt, med en «eksamensmodell» og en «seminarmodell». Dersom en student er meldt opp til «eksamensmodellen», skal vedkommende

levere en masteroppgave slik som i dag. Det må vurderes nærmere om det skal inngå arbeidskrav i «eksamensmodellen» for å kompensere for den obligatoriske undervisningen som gis i «seminarmodellen», og hva form og innhold i disse kravene eventuelt skal være. Dersom en student er meldt opp til «seminarmodellen» skal vedkommende følge linjeundervisningen og levere eventuelle krav knyttet til denne, og en masteroppgave i tillegg.

For en del studenter vil nok seminarmodellen i seg selv være interessant og så progresjonsfremmende at man ikke trenger gulrøtter for å velge modellen. Vi vil likevel presentere to mulige gulrøtter for de studentene som velger seminarmodellen: fast lesesalsplass (se nærmere om dette i kapittel 8) og prioritert tilgang til interne veiledere og eksterne veiledere med ph.d.-grad. Dette vil være med på å skape ytterligere tilhørighet til studentmiljøet i perioden man skriver masteroppgaven.

Den skisserte løsningen vil avhjelpe de administrative vanskelighetene med den foreslåtte modellen fra arbeidsgruppens innstilling. Dersom en student ikke deltar på obligatoriske aktiviteter eller møter til obligatorisk undervisning, vil personen miste retten og godene ved å skrive på seminarmodellen. For å avklare dette på et tidlig stadium kan det for eksempel være obligatorisk å delta på x antall konkrete seminarer. Videre vil denne modellen gi studentene mulighet til å skrive innenfor alle linjer i alle semestre, der de som skriver på linjer uten undervisning må meldes opp til eksamensmodellen. Dersom for eksempel 2/3 av studentene velger seminarmodellen vil vi også kanskje ende opp med undervisningsgrupper av en mer håndterbar størrelse og med studenter som faktisk er motivert for å delta i gruppeundervisning.

8. Studiemiljø og lesesalskapasitet

Et av målene med arbeidsgruppens forslag er å beholde studentene i Bergen også på 5. studieår og særlig i semesteret for masteroppgaven. Vi vet at det i dag er mange studenter som ikke oppholder seg fysisk i Bergen i løpet av skrivesemesteret, og dette er med å gjøre det vanskelig å få til et godt studiemiljø i skrivesemesteret. Tiltakene som foreslås for å skape samhold og studiemiljø er obligatorisk undervisning og obligatoriske arbeidskrav.

Mer, og eventuelt obligatorisk, undervisning vil med all sannsynlighet øke læringsutbyttet fra masteroppgaveemnet. Vi er imidlertid tvilende til om det er det mest effektive, eller best egnede, virkemiddelet for å skape et godt studiemiljø. Et helt konkret og mer praktisk enn faglig tiltak for å skape godt studiemiljø er å tilby studentene fast lesesalsplass i skrivesemesteret. Dette er et tiltak vi mener bør tas inn og utredes nærmere som del av det videre arbeidet med kvalitetsheving på 5. studieår.

Ved andre fakultet og institutt der antallet masterstudenter er langt lavere, er det vanlig at studentene tildeles en fast lesesalsplass når de tas opp til masterprogrammet, eller i det minste når de tar fatt på skriving av masteroppgaven. Ofte er dette på en lesesal sammen med de andre studentene på samme studieprogram. Et effektivt tiltak for å skape et miljø mellom studentene ville være å tilby studentene fast lesesalsplass i skrivesemesteret, og gjerne sammen med de andre studentene på samme faglige linje. Et slikt skrivefellesskap ville legge forholdene til rette for kollokvering om de utfordringene man uunngåelig møter på i løpet av en masteroppgaveskriveprosess. Forhåpentligvis vil det senke terskelen for å be medstudenter om tekstgjennomlesing og kommentering også ut over det samarbeidet som den obligatoriske undervisningen vil legge opp til.

Det vil ikke være mulig å tilby faste lesesalsplasser på Dragefjellet til alle studentene i skrivesemesteret uten samtidig å fortrenge studenter fra lavere studieår fra lesesalene. Det er selvsagt ikke mulig eller ønskelig å fortrenge studenter fra lavere studieår fra lesesalene, og vi ville nok derfor måtte se etter alternative lokasjoner for eventuelle "masterskrivesaler". Ideelt sett i nærheten av Dragefjellet.

Uavhengig av om våre masteroppgaveskrivende studenter skal tilbys fast lesesalsplass eller ikke, må vi være oppmerksomme på at å hente studentene "hjem til Dragefjellet" på 5. studieår med all sannsynlighet vil både påvirke og utfordre lesesalskapasiteten vår, og vi bør tenke på hvordan dette skal løses, og lesesalskapasiteten økes.